

מתחת לפני השטח: באיראן מתנהלת דרמה כלכלית [?] שישראל מוכרחה לנצל

28.07.2026 | יוסי מנשרוף written by

לקראת ביקורו המדיני של ראש הממשלה נתניהו בווינגטון, מערכת הביטחון ומקבלי ההחלטות בישראל ניצבים בפני צומת דרכים קריטי. הדיון האסטרטגי מול הממשל האמריקני מתמקד מטבע הדברים בסוגיות המוכרות: בלימת תוכנית הגרעין האיראנית, מניעת התעצמות מחודשת של מערך השלוחים האיראני, ומציאת מענה לאיום מצד תוכנית הטילים האיראנית.

אולם בעוד המבט הישראלי-אמריקני נישא אל זירות הלחימה, אל ציר ההברחות ואל מתקני הגרעין בנטנז, פורדו והר המכוש, אסור להתעלם מהמרכיב הקריטי ביותר שיכול להכריע את הכף: האפקט הכלכלי המצטבר והשבריריות הפנימית העמוקה בתוך איראן עצמה.

המציאות בטהראן רחוקה מלהיות יציבה. תחת מעטפת האיומים האזוריים והעולמיים של המשטר, הכלכלה האיראנית ממשיכה לדמם. נזקי המלחמה והמצור הימי, הסנקציות, לצד השחיתות המבנית וההשקעה העצומה של משאבי המדינה במימון הטרור האזורי (בין אם בלבנון, בתימן או במערכות הנשק המתקדמות מרוסיה וסין), דוחקים את המשטר אל הקיר. ההשלכות הללו אינן נשאות ברמת המקרו-כלכלה בלבד. הן מחלחלות ישירות לכיסו של האזרח האיראני הפשוט, שמאבד מדי יום את כוח הקנייה שלו ואת אמונו במערכת.

נקודת התורפה המשמעותית ביותר של המשטר מתבטאת כיום בכוונתו לבצע עלייה חדה במחירי הדלק. זהו מהלך שממנו הוא ניסה להימנע במשך שנים בשל רגישותו הציבורית העצומה. העלאת מחירי הדלק תיצור אפקט מסחרר באיראן, משום שתתבטא גם בהעלאת מחירים של התחבורה, מוצרי יסוד והשירותים. בכך היא צפויה להחריף את הלחץ על הציבור באיראן.

עבור השלטון בטהרן, סוגיית סבסוד הדלק אינה רק שאלה תקציבית, אלא של חיים ומוות פוליטיים. הזיכרון הקולקטיבי של אירועי נובמבר 2019 [?] אז הובילה ההעלאה הפתאומית והדרסטית של מחירי הדלקים לגל מחאה בכל ברחבי המדינה, שדוכא באכזריות תוך הרג של מאות אזרחים [?] עדיין מרחף מעל הבכירים בהנהגה האיראנית.

המשטר האיראני חושש בצדק שצעד דומה כיום, בתנאים של מצוקה כלכלית קיצונית, אבטלה גואה וזכרונות טבח אלפי המפגינים במחאת ינואר 2026, עלול להצית מחדש את האש ברחובות. הדבר עשוי ללבות גל מחאה עממי שיקבל ממדים נרחבים ויערער את יציבות השלטון באופן שונה לחלוטין מכל לחץ חיצוני. לכן, כל אסטרטגיה מערבית מול טהרן חייבת להביא בחשבון את נקודת הרתיחה הפנימית הזו.

המסר שעל ישראל להביא לווינגטון חייב להיות ברור: הפעלת לחץ כלכלי מוגבר והידוק

הסנקציות אינם רק אמצעי ענישה, אלא מנוף אסטרטגי ממדרגה ראשונה. ככל שהמצוקה הכלכלית תעמיק ותאלץ את המשטר לנקוט צעדים מסוכנים מבחינתו, כמו העלאת מחירי הדלק, כך יגדל הלחץ הפנימי שיאלץ את ראשי המשטר להפנות את הקשב פנימה. המיקוד יהפוך להיות הישרדות במקום ייצוא טרור וחתרנות אזורית.

עלינו לשכנע את הממשל האמריקני שהמאבק באיראן חייב לכלול את יירוט צירי החמצן הכלכליים של המשטר. שילוב בין בלימה אקטיבית של שלוחיו האזוריים לבין העמקת המשבר הכלכלי הפנימי בטהרן ² על כל השלכותיו החברתיות הנפיצות ³ הוא המפתח לערעור אמיתי שלו ושל האיום שהוא מציב על המזרח התיכון כולו.

פורסם בישראל היום, בתאריך 28 ביולי 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.